

ZPOVĚD ŽENY, JEŽ UPRCHLA Z NOVODOBÉHO OTROCTVÍ

PEKLO

JMÉNEM

RAKKÁ

V ZAJETÍ ISLÁMSKÉHO STÁTU

SOPHIE
KASIKI

Peklo jménem Rakká

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cpress.cz
www.albatrosmedia.cz

Sophie Kasiki a Pauline Guéna
Peklo jménem Rakká – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2016

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA a.s.**

SOPHIE KASIKI a Pauline Guéna

PEKLO JMÉNEM RAKKÁ

V ZAJETÍ ISLÁMSKÉHO STÁTU

OBSAH

	Prach války	9
1	Dětství	13
2	Další odchod	21
3	Komunitní centrum	25
4	Kluci	39
5	Naverbovaná	49
6	Cesta	61
7	Rakká	67
8	Dětská farma	75
9	Okupační armáda	83
10	Probuzení	89
11	Vrátit se	95
12	Vězenkyně	99
13	<i>Madafa</i>	113
14	V ulicích Rakká	129
15	V jámě lvové	135
16	Shledat se znovu	139
17	Krizové centrum	159
18	Pryč ze Sýrie	165
19	Cesta	173
20	Návrat	179
21	Ministerstvo vnitra	183
22	Dívky z věznice	185

Mému drahému synovi

« Jsem si jistý, že jestli by má matka žila déle, byl by můj život úplně jiný. Jenomže mě opustila příliš brzy a nechala mě tady s prázdným srdcem, které žádný muž ani žádná žena nemohli už nikdy naplnit. »

En attendant la montée des eaux, Maryse Condé

« Musíme se snažit žít. »

Le Cimetière marin, Paul Valéry

PRACH VÁLKY

Po zpusťosené pláni se jak žlutý závěs rozprostírala cesta. Bomby Asadovy armády vyhloubily krátery, mezi kterými sem tam přežívalo několik bídných farem, pár z nich pořád obývaných. Jejich obyvatelé ale nezahlednete. Nikdy. Skrývají se. Návrší hlíny lemují díry jak rty. Procházím touhle rozkousanou krajinou přetvořenou válečným násilím, které zde zuří už víc jak pět let, a pod *nikábem* na kolenou skrývám svého spícího syna. Jednou rukou přidržuji jeho těžké a teplé tělo. Tou druhou ze všech sil tisknu vyzáblé torzo muže, kterého jsem ještě včera neznala a kterému dnes vděčíme za své životy. Malik, náš zachránce.

Motocykl uhání tak rychle, jak jen mu to jeho unavený motor dovoluje, vítr mi přilepuje závoj k nosu a puse, nemůžu dýchat. Každíčká minuta, každá hodina od našeho útěku zvyšuje naše šance na přežití. V Rakká už nás hledají a snaží se nás vystopovat. Jakmile pochopí, že se mi podařilo opustit město, budou na nás čekat tady, na cestě ke hranicím. Malik dělá, co může, aby se vyhnul prachem pokrytým výmolům a hrbolům, které se vydouvají na asfaltu. Bokem

vedle něho sedím nejistě já, zamotaná do závoju a pokrytá tak, jak celá tahle krajina, pochmurným žlutým prachem zkázy.

Na cestě nás v opačném směru míjejí za hrozného rámusu pick-upy zamazané od bláta, na jejichž korbách se pohupují tlupy mladých mužů se samopaly a kulometry opřeny o chodidla. Na sobě mají různorodé maskáčové vojenské oblečení, dlouhé vlasy a brady s upravenými plnovousy a kalašnikovy na zádech. Se zdviženou pěstí nám stavějí na odiv své hrdé úsměvy bojovníků. Mladí muži z celého světa, kterým se tady říká *mudžahedíni*, a jinde bývají označováni jako *džihádisté*. Armáda Islámského státu neboli Daeš, která vstává do zbraně.

Cestu jsme naplánovali tak, abychom se vyhnuli kontrolním stanovištím. Při sebemenší prohlídce by zjistili, že nejsem Malikovou ženou – stačilo by nadzvednout šátek, který mi teď zakrývá obličej, nebo mi položit pár otázek v arabštině a hned by bylo jasné, že tomuto jazyku vůbec nerozumím. Pro mě by to znamenalo smrt ukamenováním. Pro Malika mučení a stětí. A můj syn by navždy zmizel v sirotčinci Islámského státu.

Motorka narazí na hrbol, zabrzdí a zasmykuje, potom Malik znovu přidá a stroj se srovná. Sevřu pevněji své objetí kolem Hugova těla, jeho hlava těžkne na mém ztuhlém rameni. Před námi jede auto, které veze dva muže ze Svobodné syrské armády (SSA) a má za cíl umožnit nám přechod přes kontrolní stanoviště. Další auto jede za námi. Sedí v něm muži se zbraněmi, které by neváhali použít, kdybychom byli odhaleni.

Navzdory strachu, vyčerpání a nepohodlí mě přemáhá ospalost a opírám se o Malikovy záda. Vyděšená se ptám sama sebe, jak se to stalo. Jak došlo k tomu, že jsem se ocitla na útěku, abych ochránila vlastní život a svého spícího syna, vydaná na milost a nemilost cizích lidí v zemi zmítané válkou.

Tuhle otázku si budu v následujících měsících klást pořád dokola. Budu mít víc než dost času ji probírat pořád dokola, jak budu muset odpovídat na nespočet znepokojivých, bolestivých a obviňujících dotazů mé rodiny, přátel i policie. Všichni budou požadovat vysvětlení. Pokusím se jim ho dát, najít možné zdroje téhle katastrofy, která mi ani ne před rokem úplně rozvrátila život, poskvřnila mé blízké a mého manžela. Ublížila jsem jim a vystavila nás s mým synem smrtelnému nebezpečí. Ponořím se hluboko do své minulosti, svého dětství a mládí až ke kolébce svých chyb, budu se snažit strážlivě čelit své nespokojenosti a iluzím.

Každá cesta je jedinečná. Ta má mě dovedla k tomu, abych se na sklonku třiatřiceti let přidala ke stoupencům Islámského státu spolu se svým čtyřletým synem.

Dosud jsem nedokázala určit jedinou událost v tomhle rozlehlém vesmíru malých věcí, ze kterých se skládá mé bytí, která by mohla všechno vysvětlit. Bylo by chybou utíkat se k náboženství jakožto k jedinému a dostatečné příčině. Ano, konvertovala jsem na islám a stala se tím, co nazývají obrácená na víru, přijala jsem své nové náboženství s nadšením. Ale bylo by jednak líné a taky nepřesné tvrdit, že to byl jediný důvod, proč jsem odešla.

Neexistuje žádné jednoduché a jasné vysvětlení toho dramatu, které začalo v únoru minulého roku.

1

DĚTSTVÍ

Narodila jsem se v roce 1981 v Kinshase v Kongu, kde jsem prvních devět let svého života prožila jak v bavlnce.

Moje matka byla vzrůstem malá žena, drobounká jako ptáček, ale srdce měla ze zlata. Pracovala jako vrchní sestra v belgickém zdravotnickém středisku a celý její život byl zasvěcen pomoci jiným.

Starala se o svou matku a starší sestry, podporovala své strýce, bratrance a sestřenice. Náš velký dům byl plný žen a přijímali jsme mnoho návštěv. Matka na sobě nikdy nedala znát únavu ani omrzelost. Se životem uměla vždy nakládat s lehkostí a každé místo dokázala prozářit svým neobyčejným úsměvem, zejména když se dívala na mě. Možná proto, že jsem byla nejmenší? Střežila si mě jako oko v hlavě a byla pro mě středem vesmíru.

Vyrostla jsem v tomhle velkém domě obklopená ženami, které byly krásné, stejně jako byly svobodné, svěbytné a nezávislé. Plat mé matky a jedné z mých tet bohatě stačil na to, abychom žily všechny v určitém pohodlí. Měly jsme prostorný dům, řidiče, krásné šaty a plné stoly. Nic nám nechybělo. Doma se mluvilo jen francouzsky,

zejména proto, abychom se my děti naučily tenhle jazyk dokonale ovládat.

Nikdy jsem neměla pocit, že jsem byla o otce ochuzena, má matka mi stačila. Tety mi vypravovaly, že to byl důležitý generál. Zemřel, když mi byly dva nebo tři roky a nemám na něho žádné vzpomínky kromě obrázků zrozených v mé mysli z příběhů, které mi vyprávěly. Existuje jen skrze jejich slova. Určitě jsem měla ve škole své tety nějaké přátele, ale ty si taky moc nepamatuji. Radši jsem byla doma, hrála si na dvoře a čekala na maminku. Jakmile se vrátila z práce, nehnula jsem se od ní ani na krok, byly jsme nerozlučné. Byla tak útlá, že ani jako dítě jsem neměla žádný problém celý její pas obepnout rukama. Vzpomínky na její vůni a úsměv jsou všechno, co mi zůstává.

Že je máma nemocná, mi nikdo neřekl. Pochopila jsem to až tehdy, když se uložila na postel, ze které už nikdy nevstala, jen pár týdnů před tím, než byl konec. Její tělo stěží nadzvedalo prostěradlo.

Mé tety, sestry a ženy v domě mě vyhnaly z jejího pokoje. „Jdi si hrát, šup, běž si hrát ven,“ bylo jediné, co mi řekly. Poslechla jsem. V Africe to už tak chodí. Děti otázky nekladou a nikdo jim nevysvětluje, co se děje ve světě dospělých. Šla jsem si tedy hrát na dvůr. Maminka zemřela.

Dům je na prasknutí. Sešli se všichni členové mé rodiny, přijeli ze všech různých částí Konga a taky z Francie, kde někteří z nich žijí. Je tady i Alice, má starší sestra, kterou jsem už velmi dlouho neviděla, brečí a tiskne si mě k břichu: čeká druhé dítě. Já nebrečím, nikdo mi nevysvětlil, co se doopravdy děje. Je tady hromada lidí, naše velká rodina, sousedi, mámini kolegové, lidi, o které pečovala, všichni, kterým pomohla. Jsou tady i matčini strýcové. Bratři mého otce taky brečí a objímají mě, a pak mi znovu řek-

DĚTSTVÍ

nou: „Jdi si hrát s ostatními.“ Ani jeden z nich nikdy nevyslovil: Tvá maminka zemřela. Nevím, jestli jsem to chápala. Poslechnu je a jdu ven na dvůr, ale nechce se mi hrát si. Sedím na zemi, dokud mi nevyhubují, že si špiním šaty. Pak vstanu, a aniž by mi kdokoli věnoval pozornost, se vracím do pokoje, který sdílím se svými bratrance a sestřenicemi. Když procházím domem, nahlížím přes pootevřené dveře do matčina pokoje. Není tam. Postel je ustlaná, okenice zavřené.

Mé vzpomínky na mši se mísí se všemi ostatními bohoslužbami z mého dětství. Není to vůbec jak v kostele v Paříži nebo Châteauroux. V Africe se muži a ženy, zejména však ženy, vyšňořené v těch nejhezčích svátečních šatech, nikdy nespokojí s tím, aby se modlili jen v duchu v uctivém tichu. „Amen“ se tady nešeptá, člověk ho vykřikne z plných plic. Žádné mroukání, ale hlasitý zpěv, i na pohřbu. Hlavně na pohřbu. Hudba a hlasy se mísí dohromady, místy připomínají vzlyky a já nehybně sedím mezi ženami rodiny.

Ten večer se rozhodlo o mé budoucnosti. Odjedu do Paříže za svou sestrou Alicí a jejím manželem.

Uběhne několik dní, nebo spíš týdnů, během kterých pokračuji ve své každodenní dětské rutině, je to jen kratičký okamžik, jak kdyby zastavený v čase, kdy byl můj starý život už navždy rozmetán a ten nový ještě nezačal. Je podzim. Luský ovoce *siri* pokrývají dvůr, nikdo je už neuklízí. Kladu bosé nohy na dlaždičky přijímacího pokoje, nesmím stoupnout na čáru, je to taková moje hra, jediný, kdo určuje pravidla, jsem já. Slyším hlasy dospělých, jejich šeptání, oni mě ale nevidí.

Kdo mi sbalil kufr? Zajisté sestry mé matky. Alice už odešla do Francie, čekal tam na ni její manžel a starší syn. Má velká sestra neměla ani pětadvacet let a najednou se jí v náručí ocitne malá devítiletá dívka zmořená zármutkem. Hezký dárek.

Opouštím svůj pokoj, svoji zemi, svůj vesmír. Všechno zmizelo spolu s mou matkou. Předě mnou je jen nicota. A strach.

Poprvé letím letadlem.

V Paříži se znovu setkávám s Alicí a jejím manželem Sergem, kteří na mě čekají na letišti i s jejich synem. Serge je vysoký muž, který působí vážně a klidně. Záhy zjistím, že je schopen strávit celé dny bez toho, aby promluvil. Je nenáročný, po skončení práce nejraději zase přichází do klidu domova a zapne si s manželkou televizi poté, co uloží děti spát. Nikoho se neprosil o to, aby mohl adoptovat plachou a nesdílňnou dívku. Psychologie ho zajímá jen stěží a při velkých rozpravách a projevování citů je nesvůj. Pro mě ale bude vždy oporou pevnou jako skála. Přijal mě do své rodiny, v dobrém i ve zlém, a nikdy si na to nestěžoval. Můj nový život může začít.

Vlhkost, šedé nebe, zácpy, všechny ty bílé obličejce, rychlé kroky. Vůně, zvuky. Všechno je tady jiné.

Dnes už je mi úplně jasné, že jsem trpěla tím, co se nazývá dětská deprese, v té době mi ji však nikdo nedidiagnostikoval a nikoho v rodině nenapadlo zeptat se na radu odborníka, aby mi pomohl překonat můj zármutek.

Svět už neměl barvy. Ztratila jsem Afriku a matčinu lásku. Nezbyvalo mi už nic. Měla jsem pocit, že sama o sobě nemám žádnou cenu, jsem jen závažím, které neprávem tíží svou sestru a jejího manžela, kterému říkám strýček Serge. Ve chvíli, kdy zakládají rodinu a sami ještě klopýtají, jsou nuceni snášet další břímě. Jejich pařížský byt je příliš malý, jenže větší si v centru Paříže nemůžou dovolit, takže se brzy stěhujeme na předměstí do malé vesničky Yvelines, kde sdílím jeden pokoj se svými synovci. Ven vycházím jen zřídka. Do školy chodím bez remcání, ale hned jak skončí vyučování, jdu domů a na posteli se schoulím do klubíčka. Nikdo mě nemá rád, nikdo mě nemá rád doopravdy, zní mi pořád v hlavě, přes veš-

keré snahy Alice, která je se mnou trpělivá. Vůbec si neuvědomuji, že zažívá stejný smutek. Cítím se sama. A hlavně mám pocit, že jsem všem úplně nanic. Už se na mě neupírá ten jasný kaštanový pohled plný lásky, který celé mé tělo naplňoval teplem. Má matka nežila pro nikoho jiného než pro mě. A teď, když je mrtvá, už nejsem dobrá k ničemu.

Deprese se u dětí rozeznává velmi těžko. Nemám slova, abych si postěžovala, a má sestra zas nemá, jak mi odpovědět. Soustředí se na to, co dávám znát navenek: dělá si starosti, když nejím, ukládá mě do postele v přesně stanovený čas, ne příliš pozdě, nechává mi rozsvícenou lampičku přes noc, abych se nebála. Jsem čistá a dobře oblečená, do školy chodím načas, aktovka přichystaná, pouzdro s tužkami plné. Dělá, co může. Přesto se uzavírám do ticha a samoty. Sleduji výsek nebe přes okno a zdá se mi bledší, méně zářivé, i hvězd je tam méně, než bývalo. Nedokážu si zvyknout na oblohu plnou mraků, na tu světlemodrou a odstíny šedé. Z druhé strany dveří ke mně doléhají hlasy rodiny mé sestry, kterou nedokážu považovat za svoji. Poslouchám žvatlání svého malého synovce, a záhy nato i křik nového miminka, hluboký hlas strýce, smích mé sestry. Je jim spolu dobře. Nepotřebují mě.

V tomhle vykořenění je všechno nové a syrové, postupně se ale dostávám do jakéhosi transu, ve kterém ke mně nemůže nic proniknout. Nejsou tady žádné uniformy ani řidiči. Ohňové stromy vystřídaly kaštany, jejichž koruny jsou nahé téměř polovinu roku. Šedivé a špinavé budovy se vypínají mnohem výš než u nás. O víkendu na mši už žádné stužky a volánky, ale péřovky a dlouhé rukávy. Dokonce ani městské ticho, to neustávající vrčení aut, už není stejné.

K tomu všemu jsem ale lhostejná. Každý si myslí, že si rychle zvykám, protože je mi to všechno ukradené. Můj obrovský smutek mě

chrání od všeho ostatního, zahaluje mě jak háv, který nikdy nesundávám.

Dlouhé hodiny se snažím přivolávat vzpomínky a udržet svou minulost naživu. Přes veškerou svou snahu ale stejně zapomínám. Z paměti se mi vytrácí náš dům, jeho dlouhé schody i chlad černého kovaného zábradlí pod mou dlaní. Ztrácí se taky vůně maminčina jídla, kaše z maniokových listů, zeleniny a manga. Zapomínám na obličej své tety, na květované vzory mých oblíbených záclon, na duhu, která se objevila na dlaždičkách v koupelně, když jsem nacákala na podlahu, na vzorované africké látky, které nosila matka doma o víkendy. Všechno mizí: hlasy mých sestřenic na dvoře, ještěrka na zdi, co utíká před sluncem, smích mé matky.

Moje minulost se pozvolna vypařila.

Ve škole jsem byla průměrný žák. Celkem tichá, ukázněná, tak trochu ve svém vlastním světě. Taky osamělá a většinu času naprosto lhostejná k ostatním. Ale nikdo mě neotravoval. Dny jednotvárně utíkaly. Když přišla puberta, nic se nezměnilo, nadále jsem zůstávala ve svém koutě, ze školy jsem chodila hned domů a odmítala veškeré pozvání svých spolužáků. Neměla jsem chuť na nic.

Zachránily mě až mé neteře.

Když mi bylo sedmnáct, otěhotněla má sestra znovu. Čekala dvojčata. Bylo jasné, že se budeme muset uskromnit... Nemůžu říct, že bych z toho byla zrovna nadšená.

Když jsem den po porodu Alici navštívila v nemocnici a uviděla ty malinkaté dívky, jak spí v průhledných inkubátorech a tisknou se k sobě, zalila mě vlna emocí. Nedokážu to ani popsat slovy.

Alice vypadala unaveně, ale šťastně. Jedna z holčiček začala mručet jako kotě a cucat ze spánku, vyhladovělá, ale pořád ještě pospávající.

DĚTSTVÍ

„Podej mi ji,“ řekla mi sestra.

S nekonečnou opatrností zvednu novorozence. Na nošení batolat jsem zvyklá, ale i tak mě to ohromí. Je tak křehká, a přesto tak živá. Schoulená v mém náručí je na mě zcela závislá, důvěřuje mi a zároveň si to vůbec neuvědomuje. V tom okamžiku se ve mně něco změnilo.

Stávám se jejich náhradní matkou. Jakmile si sestra jednu uváže do šátku na záda, vezmu si druhou. Když jednu krmí, o druhou se starám já. Po ulici chodím jako královna. Brzy jsou ze mě malé hotové. Dožadují se mě, pokud nejsem doma a těší se, když se zase vrátím. Znovu mám chuť do života.

A pak, asi díky tomu, že jsem se začala opět usmívat, mě lidé začali znovu vidět. Dostávám různá pozvání a taky mám najednou opravdové kamarády. Konečně jsem překonala období smutku, které trvalo osm let, aniž bych si to uvědomovala. Potřebovala jsem jen najít své místo a být pro někoho oporou. Cítit se znovu užitečně.

2

DALŠÍ ODCHOD

Holky brečí jak želvy, když do auta nakládám poslední krabici. Taky si nejsem úplně jistá. Ale je mi jednadvacet a nadešel čas, abych konečně vzala svůj život do vlastních rukou. Stejně neodcházím daleko. S přítelem jsme si našli malý dvoupokojový byt a mezi sestřiným bytem a mým novým bydlištěm je to jen několik zastávek metra.

Vždy, jak to jen trochu jde, se vracím domů navštívit malé. Dohlížím na jejich úkoly, když se jejich máma vrátí z práce utahaná a hlavně si s nimi povídám. Snažím se jim dát to, co jsem já jako dítě neměla: někoho, kdo by mi naslouchal. Alice má náročnou práci, ve které se jí daří, ale její pracovní týden je hodně náročný. Jako matka čtyř dětí je vyčerpaná a můj švagr toho má v práci taky hodně. Je jasné, že jsou příliš vytíženi, než aby se věnovali malým útrapám, příběhům o sporech s kamarády nebo bláhovému snění holek. To já mám všechnen čas na světě. Nikdy nejsem tak šťastná, jako když se posadím na koberec v jejich pokoji a ony mi začnou vypravovat.

Našla jsem si první práci. Chtěla jsem jít ve stopách své matky a pečovat o druhé, takže jsem se rozhodla pro studium speciální pedagogiky. Začínala jsem s mladistvými, kteří se ocitli v těžké situaci. Později jsem dostala svou první skutečnou práci v centru pro hendikepované v Kremlin-Bicêtre. Musím přiznat, i když se dnes za svou reakci stydím, že jsem na začátku byla hodně zdrženlivá. Představovala jsem si místnost plnou podivných dospělých lidí, kteří posedávají se slinami u pusy v nějakém ohavném baráku. Byla jsem znechucená a vystrašená. Ale jelikož jsem neměla moc zkušeností a moc nabídek jsem nedostávala, vzala jsem to.

První den jsem tam šla s úplně staženým žaludkem, rozhodnutá obrnit se proti tomu a vypadat silně. A musím říct, že občas jsem se ocitla tváří v tvář lidem, kteří vypadali divně nebo slintali. Ale právě díky nim jsem prožila tu nejhlubší lidskou zkušenost.

Od prvního okamžiku jsem se zhostila důležité role, kterou jsme jako učitelé měli. Dospělí, kteří byli umístěni do tohoto centra, měli různá postižení, ale všichni reagovali s vděčností a humorem i na ten nejmenší projev lásky nebo respektu. V téhle partě se můj pohled na hendikepované úplně změnil. Dospěla jsem a snažila jsem se pomáhat lidem, jejichž reakce nebyly vždy předvídatelné. Taky jsem se naučila skutečně naslouchat. Rozvíjím tady svou schopnost empatie a postupně přicházím na to, že funguje jako sval, který se posiluje, čím víc ho člověk používá. Už nikdy nebudu tak netklivá, jak jsem byla ten první den při pohledu na utrpení a úzkost lidí, o které pečuji. Právě naopak, otevřela jsem své smysly a naslouchám jim.

Za tuhle snahu pomáhat jiným jsem vždy štědře odměněná. Nejmenší pozornost, nejmenší laskavost se mi vrací stonásobně, spontánně a bez jakékoliv vypočítavosti.

Dny jsou dlouhé a občas i těžké. Zažíváme krize, úzkost, epilepsii, výbuchy hněvu. Je to náročná práce, která podrobuje zkoušce

DALŠÍ ODCHOD

jak mé duševní kvality, tak mou fyzickou sílu a trpělivost. Občas, když se vracím domů, od únavy už jen pláču. Ale pokaždé, když si začnu pohrávat s myšlenkou, že to zabalím, mě něco zastaví: pohled, úsměv, natažená ruka.

A nakonec skrze tuto práci znovu nacházím mámu.

To, že se starám o jiné lidi a snažím se být užitečná, mi postupně odhaluje, co bylo hnacím motorem jejího života. Vzpomínky, o kterých jsem si myslela, že jsem na ně už dávno zapoměla, se mi znovu vybavují jen tak zničehonic, když se trmácím metrem zpátky domů. Občas si říkám, že by na mě byla pyšná. Nikdy o tom nemluví, dokonce ani se sestrou nebo tetičkami, ale láskyplná vzpomínka na ni zůstává ukrytá hluboko v mém srdci. Můj život se i nadále točí kolem ní a vím, že by bylo lepší si to nechat pro sebe. Nikdo by nepochopil, že i po tak dlouhé době zůstávám v duši schoulená vedle své ztracené mámy.

A pak jsem přes společné známé potkala Julienu a zamilovala se do něj, do jeho klidu, vyspělosti, sebejistoty. Od prvního okamžiku mu naprosto důvěřuji. Zdá se nám, že se známe odjakživa. Všechno je mezi námi hned jasné. Oba máme za sebou dlouhou minulost a od začátku hledáme vážný vztah. Julien je starší než já a má už dvě dcery, ale chci s ním založit rodinu a velmi brzy se začínáme bavit o dítěti. Poprvé ve svém životě si dokážu představit, že bych taky mohla být šťastná.

Od momentu, kdy jsem se dověděla, že jsem v jiném stavu, bylo zřejmé, že budu muset změnit práci. Nemůžu pokračovat v tom, co dělám, dlouhé cesty mě unavují a bylo by riskantní se těhotná snažit pomáhat pacientovi zvednout se z křesla nebo ho zachytit při pádu. Když ale nadejde poslední den v práci, trhá mi to srdce. Loučím se se všemi pacienty i s kolegy, se kterými jsem prožila tak intenzivní chvíle.

3

KOMUNITNÍ CENTRUM

Hugo má rok, za chvíli půjde do jeslí. Strachuji se o něho zcela zbytečně, je to zdravý chlapec plný života, který už teď kouká v parku po ostatních dětech, čilý a veselý. Já však stále trochu váhám. Nechci ho pustit z téhle naší bublinky, kterou jsem pro nás vytvořila, kde se spolu schováváme každý den po dlouhé hodiny, když čekáme na Julienu, až se vrátí ze své práce ve škole.

Jenomže já budu muset tuhle svoji čarovnou bublinku taky opustit a znovu se vrátit do světa a čelit každodenní realitě. Na to, jestli mám strach a jestli se bojím, že ten starý známý stín deprese, který mě sleduje už tak dlouho, znova vstoupí do mého života, radši ani nechci myslet. Odháním černé myšlenky. Chci být silnou matkou a oporou pro svého syna. Nenechám se do toho znovu vtáhnout.

Hledám si práci někde poblíž, abych se nemusela vracet domů moc pozdě, Hugo je mou prioritou. Rychle si najdu práci svých snů v komunitním centru ve vedlejší čtvrti, kde budu pracovat jako rodinný poradce.

Tohle bohaté a poněkud buržoazní město pár kilometrů na jih od Versailles je sídlem několika velkých podniků, na jeho okrajích jsou však předměstí, které tak šťastné nejsou. Dokonce i v samotném centru aglomerace lze najít čtvrti, které vypadají jak ztělesnění představ o problémovém obyvatelstvu. Právě tam se nachází naše komunitní centrum.

Hugo zvládá první dny v jeslích dobře a hraje si s ostatními. Chodím tam s ním každé ráno před prací. Má sestra chodí do práce dřív, takže končí už kolem oběda a občas ho vyzvedne, nebo pro něj jde Julien, když skončí ve škole a doveze ho domů. Má pracovní doba se mění ze dne na den, ale vždy se nějak domluvíme. Náš systém je dobře zaběhnutý, všechno funguje, jak má.

Přesto mám někdy pocit, že mi něco chybí, mám v sobě jakousi nespokojenost, pocit nenaplněnosti, který mě nenechá nikdy v klidu. Stala jsem se matkou, pracuji, jsem vdaná. Život plyne. Ale něco nefunguje. Nemůžu se smířit s tím, že to je všechno. Musí být ještě něco víc. Určitě.

Občas se rozhlížím kolem sebe, v autobuse, v supermarketu, na ulici a koukám na všechny ty tváře, které mě míjejí, na všechna ta tajemství, životy, které nikdy nebudu znát. Jsou šťastní? Jestlipak jim to stačí? Pro mě samotnou je to trochu málo.

Tenhle neurčitý smutek, který znám z dětství, se vrací ve dne v noci a znovu si zvykám na svou starou souputnici melancholii. Naučila jsem se vytěžit co nejvíc ze svých dobrých nálad a trpělivě vyčkávat, až se přeženou ty mizerné. Nakonec vždy pominou. Tak čekám.

Ztrácím chuť do života. Naše večery jsou smutné, zdá se mi, že my dva, co jsme kdysi byli tak nerozlučný a šťastný pár, si už víc nemáme co říct. Jakmile Huga uložíme spát, v domě nastane ticho. Začínám se bát, že náš syn už bude jediná věc, kterou budeme mít

společnou. Julien pozoruje, jak se uzavírám a vidím na něm, že tomu vůbec nerozumí. Můžu jen hádat, co si myslí: „Tohle ti nestačí, Sophie? Šťěstí, klidný život, spokojenost, to pro tebe není dost?“

Ne, není to pro mě dost.

Nenacházím slova, kterými bych vyjádřila, co mě trápí. Nechce se mi věřit, že mým jediným úkolem na tomhle světě je být tou nejlepší matkou, jakou dokážu, a žít takhle den po dni až do smrti. To nemůže být všechno. To není možné.

Dny strávené v komunitním centru mají pro mne barvu, jakou mé noci už dávno ztratily. Vážím si svých kolegů a celým svým srdcem se vkládám do práce, kterou je zejména pomáhat rodinám imigrantů ze severní a západní Afriky. Naslouchám jim, radím jim a asistuji jim ve všem, co potřebují, ať už se to týká čehokoliv, zdraví, práce, dětí, jakýchkoliv potíží. Stal se ze mě odborník na proplouvání vodami byrokracie, vím, na které dveře zaklepat a jak se vyhnout prodlužování řízení.

První obvykle přichází matky. Vystrašeně, ale zároveň odhodlaně, někdy s nervózními pohyby, říkají přesně to, co si myslí, srší humorem a chutí do života. Čela mají možná svráštěná obavami, ale jejich bezprostřední smích se line bez ustání. Snaží se zvládat těžkosti každodenního života, pracovat, vychovávat děti, přežít všechny ty černé noci plné obav z budoucnosti, dohlížet na úkoly, i když jim ne vždy rozumějí. Pobízejí své ratolesti: „No tak, koukej před sebe a pokračuj,“ když se s pláčem vracejí zpátky do školy a pak bez jediného pohledu zpět odchází, aby skryly své vlastní slzy. Ošetřují bolístka. Jsou mazané a vypočítavé, ale i velkorysé a srdečné. Připravené udělat cokoli pro svou rodinu. Pohostinné, elegantní, odvážné, plné humoru. Mám pocit, že se do všech těch žen zamiluji, protože v každé z nich objevuji kousek své matky. Všechny mají trochu z té její sluneční energie, co

ve mně vyvolává vzpomínky, které mě hladí po duši a zraňují zároveň.

Za nimi jde skupinka dětí, které každý večer po škole vesele a hlučně přichází v hřmotném davu a mění Úřad sociální pomoci na místo, kde se dělají úkoly a hrají hry. A za nimi pak ještě větší děti. Hlouchky dívek s nedůvěřivými pohledy a ostrými jazyky, vlasy v culíku a obličej předstírající lhostejnost. Jsou nerozlučné, nikdy není vidět jednu bez všech ostatních. Odbornice na mlaskání jazykem a jiné pohrdavé zvuky, celá odpoledne nelítostně rozpitvávají složitosti společenských vztahů. Neunikne jim vůbec nic.

Nakonec jsou tady ještě chlapci. Mladíci, kteří se klátí při chůzi, jak vcházejí do centra se vzdorovitým a nenuceným výrazem v tváři a pak posedávají na zábradlí jako hejno špačků. Nervózně machrují, nechali by si raději koleno vrtat, než aby přiznali jakoukoliv slabost, ale jsou hodní, ochotní a uctíví ke starším. Stačí na ně jen zamávat a hned spustí: „Brý den, paní.“ „Neříkej jí paní, dyť je to Sophie. Jak se máte? Můžu vám pomoci s taškou?“ „Aby ses nepřetrh, tyjo.“ Je s nimi sranda, ze všeho si utahují, ale taky si nic nenechají líbit a umí být stejně nelítostní jako jejich sestry.

Snem nás učitelů bylo objevit a podpořit společnou dynamiku a všechny promíchat dohromady. Různé generace, pohlaví, populace. Organizujeme odpolední zákusky, večírky, představení. Ženy přicházejí ve skupinkách ve vycházkovém oděvu, krásně barevné si pozpěvují, v rukách krabičky a talíře přikryté alobalem, kladou hory jídla na stoly s papírovými ubrusy. Senegalskou rybu s rýží, přílohu z manioku, arašídovou omáčku, ibiškovec, kuře *yassa*, *jollof* rýži, zákusek z datlí a medu, koblíhy na sladko i naslano, alžírské cukroví, marocké lečo... Pak se shlukují a klábosí nebo se smějí, zatímco jejich synové chodí po tanečním sále s výrazem smečky vlků a číhají, dokud zase nevyjdou ven opírat se o zeď a vzájemně se nervózně urážet, protože se nezmů-

žou kvůli svému věku a taky kvůli přítomnosti svých matek na to, aby oslovili přítomné dívky. Ty zůstávají v sále, sedí na podlaze jedna vedle druhé a společně si krutě utahují ze všeho, co se děje na dosah jejich zbystrěných pohledů. Co se týče nás, organizátorů, celý večer chodíme od skupinky ke skupince. Ne vždy je to úspěch, ale nakonec se nám většinou podaří vytvořit příjemnou atmosféru.

Pořádáme také kulturní odpoledne, do kterých se zapojují zejména ženy. Ale i tady se potýkáme s problémy. Francouzi, nebo alespoň ti, kteří se za ně považují, tedy návštěvníci, kteří nejsou imigranti, ostatním vyčítají, že se baví arabsky. Často musím zasahovat u matek z rodin, které pochází z Maghrebu, abych jim připomněla, jak je důležité mluvit francouzsky, když chodí ven a v našem centru obecně. „Lidem není příjemné, když jsou poblíž vás a vy mluvíte arabsky. Nemají zrovna pocit, že byste se chtěly bavit s ostatními a pak mají dojem, že je vyčleňujete.“

Taky si nejsem jistá, jestli se vůbec s ostatními bavit chtějí, kromě jedné z nich, kterou mám ráda.

„Poslyš, já taky nemluvíím arabsky a ráda bych věděla, o čem se bavíte.“

„S tebou je to jiné,“ odsekne mi.

Slíbí sice, že se budou snažit, ale v momentě, jak se ocitnou samy, na všechno zapomenou a znovu mluví jen arabsky. Je to síla zvyku. Bojujeme s tím pořád.

Na druhou stranu mě jednou navštíví v mé kanceláři jedna z žen, která se účastní kulturních odpolední nevytrvaleji ze všech.

„Moc se mi líbí akce, které pořádáte, Sophie. Ale bohužel se mi zdá, že je tady příliš mnoho žen jako... jako ona.“ Bradou ukáže na Afričanku, která prochází chodbou, aby vyzvedla z centra syna, kterému jsme pomáhali s úkoly. Zarazím se.

„Jak to myslíte?“

„Ale vždyť víte, co myslím. Vůbec je nezajímá žádná kultura ani nic jiného, chodí sem proto, aby si vykládaly mezi sebou. Bylo by dobré, kdybyste ty skupiny udělali více... méně...“ Větu nedokončí.

Trochu suše se jí ptám: „Sledovali jste mě, Christiane?“

„Jo, to víte, s vámi je to jiné,“ kroutí se.

Tak, alespoň v tomhle jsou všichni za jedno.

Všechny tyhle snahy samozřejmě zpravidla končí nezdarem. Naším dobrým úmyslům se staví do cesty předsudky, zlé zvyky a segregace - jak dobrovolná, tak nucená. Narážíme na špatné jednání, zahálčivost některých lidí, nedůvěru. Ale nevzdáváme se. Večer se tým znovu schází a vedoucí všech oddělení přicházejí s novými nápady a snaží se navrhnout nová řešení. Máme pořád plno energie. Nikdy nejsme zoufalí všichni naráz, když už je jeden z nás připraven to zabalit, další ho zas namotivuje a jedeme dál. Po kurzu vaření tak následuje zumba, písničkářské večery střídají vycházky zdarma. Začínáme znovu, pořád a pořád, bez ustání. Máme velmi důležitý úkol: naučit spolu vycházet francouzský národ, lidi, kteří pocházejí ze všech koutů světa, a donutit je uvědomit si, že tvoříme všichni jeden celek. Filozofie? Utopie? Možná. V každém případě to pořád zkoušíme.

Večer už mi doma na Huga nezbyvá žádná energie. A pak se sesypu.

S Julienem se navzájem odcizujeme. Není mezi námi žádná nenávisť, hádky nebo hněv, stane se to téměř bez povšimnutí.

Má rodina nadále poctivě chodí do katolického kostela v Seine-Saint-Denis a Yvelines, ale já jsem od matčiny smrti nevěřící, všechny ty rituály a zpěvy, radost a společenství, mi teď připadají strojené. Chvalozpěvy, které znějí z plného hrdla, ani tanec už na mě nemají žádný účinek. Víru své matky jsem nechala v Kinshase a od té doby po ní zůstalo jenom prázdné místo.

Zaplní ho až islám.

Není to tak, že bych potkala nějakého přesvědčivého imáma anebo osvíceného hlasatele téhle víry. Nezkřížil mi cestu žádný demagog, nikdo mě neoslovil, aby mi ukázal cestu nebo mi vymýval mozek. Toto náboženství mi nebylo ani předáno, ani vnuceno. Vybrala jsem si ho úplně sama. Moje zkušenost vyvrací myšlenku, že imámové z řad nových přívrženců dělají, co můžou, aby rekrutovali obyčejné Francouze. Prvního imáma jsem potkala až po tom, co jsem se dávno sama rozhodla stát se muslimkou, a nejsem zdaleka jediná, pro koho to tak bylo.

V komunitním centru není islám jediné náboženství, které naši členové vyznávají, ale převládá mezi rodinami, které sledujeme, stejně jako u personálu. Jejich zvyky jsou tak odlišné, jak lidé samotní. Slyším konverzace o svátcích a rituálech, které dodržují, ramadán a Svátek oběti. Pak už každý postupuje po svém. Některé ženy si zakrývají vlasy, ale ne všechny a i mezi těmi, které to dělají, existují důležité rozdíly mezi jednoduchým šátkem a *hidžábem*. Kromě zákazu konzumace vepřového, který dodržují všichni, se zdají být pravidla islámu poměrně volná. Často se o náboženství bavím s Aïchou, je to jedna z matek od rodin, kterým se profesionálně věnuji. Jen stěží by se dala nazvat oddanou nebo fanatickou, hodně o svém náboženství přemýšlela a naše diskuze mi moc pomáhají. Taky se snažím hledat informace na internetu, kupuji si knížky, samozřejmě taky Korán a velkou sbírku *hadísů* vydaných pod názvem *Sahih al-Bukhari*, které se věnují výroky o životě Proroka a byly shromážděny učencem Mohammedem al-Bukharim. Taky mám knížku pro mládež, ze které se učím správně se modlit. Studuji a nacházím věci, které mě oslovují.

Zaprvé se mi zdá správné, že není potřeba žádného prostředníka mezi Alláhem a věřícím. Taky souhlasím s kázáním o laska-

vosti k druhým, práci na sobě, rozjímání. Tolerance je pro islám taky důležitá, i když se dnes říká opak. Pravidla se přizpůsobují jednotlivým situacím, takže například nemocný člověk nebo ženy, které právě menstrují, nemusí dodržovat ramadán. Je na každém, aby sám odhadl svou sílu a odolnost. Tohle náboženství není podle mě ve svých záměrech ani trochu pokrytecké. To, co je důležité, se neskrývá ve vzhledu, ale ve vnitřní síle.

A tak se vydávám na svou vlastní cestu k islámu. Ze začátku se stávám muslimkou v tajnosti, je to vážné a osobní rozhodnutí, takže o tom se svým okolím mluvím jen zřídka.

Tohle náboženství postupně pomalu zaplní díru v mém srdci a začínám si myslet, že právě v něm leží klíč k bytí, které by mělo smysl, konkrétně v islámu. Je to osobní cesta. Přestat jíst vepřové mi nedělá problém, protože to dělám dobrovolně, a i když to není nic, co bych považovala za důležité, přemůžu se. Naopak každodenní projevy milosrdenství a snaha otevřít svá srdce utrpení druhých, se mi zdají úplně samozřejmé. Protože když se obrníme, vyhýbáme se všem, kteří stojí na okraji našeho systému, úplně je vytlačíme ze svého zorného pole. Vytěsníme je z myšlenek, protože si myslíme, že kdybychom jim tam dovolili vstoupit, narušili by naše štěstí. Jak bychom mohli dál jíst, smát se, nebo klidně spát, kdybychom pořád mysleli na bolest a utrpení, které v tomhle okamžiku cítí muž nebo žena, kteří jsou nám ve všech ohledech rovni? Tak radši zavíráme oči. Islám tuhle sobeckou odpověď odmítá a navrhuje praktická řešení, protože je to pragmatické náboženství.

Konvertovala jsem jedno zimní odpoledne bez jakýchkoliv ceremonií, jelikož jsem cítila potřebu si tuhle intimní a osobní cestu nechat i nadále pro sebe. Proběhlo to v mešitě v našem sousedství. *Shahada*, vyznání víry v islámu, vyžaduje jen dva muslimské (muž-

ské) svědky, může se odehrát kdekoliv a jedná se o formuli, kterou je při konverzi nutno pronést, o tom, že jste si svou víru vybrali dobrovolně. Tímhle způsobem se stanete členem komunity věřících.

Šla jsem vyhledat imáma v pátek po tom, co ženy skončily modlitby. V několika slovech jsem mu pověděla o své cestě a životě, a o své touze konvertovat. Blahosklonně mi naslouchal a poradil mi pokračovat v objevování tohoto náboženství a vrátit se, až se budu cítit připravená, pak že mi najde dva svědky. Ten den mě doprovázela má kamarádka Aïcha a její dvě děti. Posadili nás do jednoduše zařízené místnosti s pohovkami pokrytými polštáři, které lemovaly místnost. Na stěnách visí zarámované sůry v arabštině, ale ještě se mi je nedaří rozluštit, se studiem klasické arabštiny jsem teprve začala. Přes otevřené okno jsou vidět dlaždičky mezi budovami. Je tady dokonale čisto.

Samotný obřad je velmi jednoduchý. Před svými svědky a kamarádkou pronesu slova, která jsem se naučila z paměti: „*Achhadou an lâ ilâha illallâhou wa achhadou anna mouhammadan rasoûloulâh*,“ což znamená: „Vyznávám, že není božstva kromě Alláha a Muhammad je posel Boží.“

A je to, jsem muslimka.

Popijíme čaj a povídáme si. Jsem šťastná, ale ne úplně ve vytržení. Říkám si, že od této chvíle budou možná konečně mé modlitby a přání vyslyšeny. V dešti se loučíme.

Julienovi jsem nic neřekla. Pochází sice z provinční katolické rodiny, ale můj manžel je zarytý ateista. Podle jeho vlastních slov byl katechismem traumatizovaný, a proto si myslí, že jsou všechna náboženství jen otupováním. Pro něho stojí náboženství na počátku všech největších krveprolití, které lidstvo kdy zažilo a jestli je samo nezačalo, pak je alespoň podněcovalo. Hází do jednoho pytle islám, judaismus i křesťanství. Pro něho je církev sekta,

víra jen dobrovolným narukováním nebo bláznovstvím, a uctívání je řízeným zaslepováním. Nikdy by se mi nepodařilo mu vysvětlit, co znamená obrácení na víru pro mě, a nemám chuť si ze sebe nechat utahovat. Radši jsem zticha, takže o tom, že jsem konvertovala, vůbec netuší.

Doma vařím pořád stejná jídla, ale po čase si samozřejmě všimne, že například nejím šunku. Tak jako nelze přehlédnout, že si po několika měsících postupně začínám zakrývat vlasy. Nechci nosit konzervativní závoj, tak jako je naprosto vyloučené, abych se oblékala do *hidžábu*. Jsem feministka, nejsem dcerou tak svobodné ženy, jakou byla moje matka, jen tak pro nic za nic. Lehký šátek na vlasech a na dekoltu mi stačí, abych se přizpůsobila nařízením o cudném zevnějšku. Podle islámu by se muži taky neměli odhalovat. Zůstávám ale koketní a na mém vzhledu mi pořád hodně záleží, a tak si začnu vlasy vázat do turbanu. Julien mě koutkem oka pozoruje, nedůvěřivě, ale beze slova.

Jednou v sobotu, když je s Hugem na tržišti, zatímco já jsem v komunitním centru, abych připravila večírek, potká Aïchu.

„To tě neštve, že Sophie konvertovala?“

Zůstane v šoku, odpoví jí něco banálního a z konverzace vycouvá. Když se pozdě večer vracím domů, nevěřicně se na mě oboří: „Tys konvertovala na islám a nic jsi mi neřekla?“

„Věděla jsem, že by tě to nezajímalo. Nechtěla jsem tě s tím otrávit.“

Julien vypadá zarmouceně.

„Byl bych tě poslouchal, kdybys o tom se mnou mluvila.“

„Vím, že náboženství není nic pro tebe, ale mě to pomáhá, to je všechno.“

„Hlavně aby ses nestala nějakým šíleným muslimským fundamentalistou. Víš, že nově obrácení jsou nejhorší...“

„To nehrozí,“ ukončím konverzaci rázným mávnutím ruky.

Tím to končí. Víc už o tom nemluvíme. To, že s ním tohle rozhodnutí, které má pro mne nesmírný význam, nesdílím, přirozeně přispívá k tomu, že se od sebe vzdalujeme ještě víc. Od chvíle, kdy jsme se rozhodli přestat se jeden druhému svěřovat, nás už neváže téměř žádné pouto.

Přinesu si malý modlitební kobereček, který vyroluju v koutě a dávám si pozor, aby má víra nezamožila celý dům. S Juliennem se shodneme alespoň na jednom: náboženství je soukromá záležitost.

V komunitním centru se to už pomalu taky rozkřiklo, i když jsem zůstala diskrétní a pár lidí mi blahopřeje. Nicméně se to nestává středobodem konverzací. Přestoupení na víru tady byli vždy, zejména tam, kde spolu žijí lidé různých vyznání, a taky to vyvolává jistou spokojenost, znamená to, že lidé nezůstávají uzavření v jistotách svých letitých přesvědčení. Náboženství člověk objevuje sám pro sebe, vybere si ho.

Je to osobní cesta, nebo by alespoň měla být.

I tak mě ale mé obrácení na víru nečiní šťastnou, je to jen jedna fáze mé dlouhé a hluboké morální krize. Islám mi sice nepřináší odpovědi, ale dává mi, hlavně na začátku, nástroje na přemýšlení, a taky možná jisté možnosti jak uchopit svět. Pouštím se do mučivého procesu hledání smyslu svého života. Když jsme se o tom ještě kdysi bavili, Julien mi říkal: „Proč chceš hledat nějaký smysl? Užívej si života, vychutnávej si ho, sdílej ho. Proč to, co stačí ostatním, tobě není dost?“

Proč to, co stačí ostatním, pro mne není dost. Tahle otázka vězí uprostřed všeho, co se mě ptá, a já mu na to nedokáži odpovědět.

Jednoduše to všechno musí mít nějaký smysl. Potřebuji, aby to mělo smysl.

Tak slídím, jak zvíře ve tmě, abych nabyla obraz víry. Ale ve skutečnosti se cítím jak slepý hmyz, který neúnavně vráží pořád do stejného okna, i když by stačilo, aby mi nějaká laskavá ruka otevřela a dovolila mi vylézt k nebi, za světlem.

Vedení komunitního centra se změnilo. Nový tým má blízko k radnici, která je spíš pravicová a má vyhraněné názory na imigraci, delikvenci a bezpečnost. Příznak doby. Dotace byly zastaveny, kulturní a sociální programy jsou na mušce jako první. Komunitní centrum je odříznuto od části svého rozpočtu. Naše projekty jsou rušené jeden za druhým, kromě těch, které přináší zpátky peníze, z čehož úplně šílím, protože je to naprosto v rozporu s naším společenským posláním.

Rádi bychom zorganizovali vzpomínkovou výstavu o obchodu s otroky, ale radnice proti tomu hlasitě protestuje, prý je to příliš ožehavé téma. Jestli ale budeme odmítat přijmout svou vlastní minulost, odřízneme se sami od sebe. Věci nepřestanou existovat, když o nich nebudeme mluvit. Důvody tohoto popírání mě rozčilují. Nevidí, že to jsou právě oni, kdo z toho dělá ožehavé téma? Zasévají do srdcí nespokojenost a nedůvěru.

I když sepisujeme pro příslušné městské úřady žádosti a dokumenty tlusté jak telefonní seznamy s desítkami dotazníků a hromadami sepnutých průvodních spisů, nikdy z toho nic nevzejde.

Už rok vedu dvakrát týdně kurz *zumb*, který se těší velké popularitě, seznam čekatelů nemá konce. Zdůrazňuji, že to dělám jen jako dobrovolník a ve svém volném čase, protože se komunitnímu centru nepodařilo vyčlenit stranou peníze na mou odměnu. Ženy, které navštěvují můj kurz, z něho mají ale takovou radost, že si zakazují přestat. Nicméně trvám na tom, že absolvuji výuku pro sportovní

trenéry, abych si byla jistá, že nikomu nedopatřením nezpůsobím žádnou újmu na zdraví. Mé jediné vědomosti jsou ty, které jsem nasbírala při horlivé návštěvě tělocvičen a tanečních sálů ve městě. Poctivě opakuji to, co jsem je tam viděla předvádět, ale stejně mi chybí určité základní vědomosti. A nemám zrovna chuť to dělat jen tak, existují totiž jisté zákonné závazky ohledně vzdělání, které musí člověk mít, aby mohl vést veřejné kurzy. Chtěla bych se posunout na tuhle úroveň.

Má první žádost je zamítnuta. Pak ztratí mou složku a musím se vším začít zase od píky, celé hodiny ztraceny nad otravnými byrokratickými úkoly. Druhou žádost taky zamítnou. Znovu oznamuji svou kandidaturu: už jsou to dva roky, co pracuju dobrovolně, myslím, že jsem si tohle vzdělávání hodně zasloužila. Člověk, který se tomu na městském úřadě věnuje, odchází na dlouhodobou neschopenku a nikdo mi nedokáže říct, kdo po něm převezme mou dokumentaci...

Zaměstnanci z úřadu k nám začnou chodit na návštěvy, které ze začátku vypadají spíš jako inspekce. Přichází během kurzů, obyčejně pozdraví jen vedení, a úplně ignorují mladé, kteří se v jejich přítomnosti okamžitě vracejí ke své obvyklé vychloubáčnosti.

Pak přijdou do kanceláře oznámit svůj verdikt:

„Hodně kšiltovek. To jim neříkáte, aby si je sundali?“

„Tady nejsme ve škole. Byli bychom radši, kdyby se tady lidi cítili dobře, chceme, aby nám důvěřovali a chodili sem, nebudeme je pérovat kvůli tomu, co mají na sobě.“

„A co ta arabština? Ženy si stěžují, že se v komunitním centru mluví víc arabsky než francouzsky.“

„Tak snad nebudeme přehánět. Jedná se jen o jednu skupinu matek, které nemají skoro žádné jiné příležitosti jít ven a potkat se.“

Mají radost, že jsou spolu a automaticky přepínají do arabštiny. Už jsme je na to upozorňovali a snaží se.“

„Takže zkrátka nemají chuť se integrovat...“

„Já myslím, že o integraci se takhle bavit nejde. Tyhle ženy jsou Francouzky a vybudovaly si tady celý svůj život. Mají francouzské děti, které povětšinou arabsky ani neumí. Zkuste si představit francouzskou rodinu, co žije ve Spojených státech, když potká jinou takovou rodinu. Měli by radost, že si můžou popovídat, to je všechno.“ Lidé z úřadu nevypadají, že by je to přesvědčilo. „A ti mladí támhle? Jen se tam tak poflakují. Na jaké aktivity jsou zapsáni?“

„Většinou na žádné. Jen se tady rádi setkávají. Je to přeci komunitní centrum. My to vidíme jako důkaz našeho úspěchu, začlenění se do místní komunity,“ odpoví sebejistě můj šéf.

„Neumí ani pozdravit,“ reptá jeden z úředníků.

„Vy jste je taky nepozdravili!“

Vyletí to ze mě úplně samo. Můj odpůrce neví, co na to říct. Podobné setkání se opakují a jsou jedno jak druhé. Začíná být patrné, že se vítr změnil.

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.